

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเกี่ยวกับการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ มหามงคล ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ประเมินได้อาศัยแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยดังนี้

- 2.1 บริบทของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 2.2 แนวคิดการประเมินโครงการ
- 2.3 รูปแบบการประเมินแบบซีปปี้โมเดล (CIPP Model)
- 2.4 แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 กรอบแนวคิดการในการวิจัย

2.1 บริบทของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

หลักการและเหตุผล

ตามกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาศักยภาพผู้เรียน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในการเรียนรู้ และการจัดการศึกษา ตัวชี้วัดที่ 22 ร้อยละของครูที่สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ตามกลยุทธ์ที่ 6 สร้างนวัตกรรมรูปแบบบริหารจัดการที่บูรณาการจากการทำงานตามข้อตกลงของสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ศตวรรษที่ 21 ตัวชี้วัดที่ 11 สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน และสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และมีความปลอดภัย มาตรฐานที่ 2 ตัวบ่งชี้ที่ 5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้งานบริหารวิชาการ งานที่ 5 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ซึ่งโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ มหามงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐมเขต 2 เป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ดำเนินตามแนวพระราชดำริ ครูผู้สอนจำนวน 71 คน บุคลากรทางการศึกษา เจ้าหน้าที่ธุรการ จำนวน 2 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 73 คน นักเรียนอนุบาล 2 ถึงประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1,800 คน โรงเรียนเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาจึงได้จัดทำโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยใช้เทคนิคการจัดการประสบการณ์อย่างหลากหลาย และจากบุคคลที่เป็นภูมิปัญญาในท้องถิ่นผ่านกระบวนการโดยการศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน เช่นจัดกิจกรรมพัฒนาและปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน กิจกรรมทัศนศึกษา (แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน) กิจกรรมหนึ่งห้องเรียนหนึ่งภูมิปัญญาเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในห้องเรียน และนอกห้องเรียนของโรงเรียน พระตำหนักสวนกุหลาบ มหามงคล
2. เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ
3. เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน
4. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการ

เป้าหมาย

- 1) เชิงปริมาณ (ผลผลิต)
  1. นักเรียนร้อยละ 100 ได้เรียนรู้ประสบการณ์ตรงจากการศึกษาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและนอกสถานศึกษา
  2. แหล่งเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ร้อยละ 100 มีการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพเหมาะสำหรับการจัดการเรียนรู้
  3. นักเรียนร้อยละ 80 มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับดีเยี่ยม
  4. นักเรียนร้อยละ 80 ได้เรียนรู้ประสบการณ์ตรงจากภูมิปัญญาท้องถิ่น
  5. ผู้เกี่ยวข้อง ร้อยละ 80 มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการ
- 2) เชิงคุณภาพ
  1. ห้องเรียนเป็นสถานที่สนับสนุนการเรียนการสอนได้ตรงกับความต้องการของครู และนักเรียน
  2. แหล่งเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเหมาะสำหรับการจัดการเรียนรู้
  3. นักเรียนมีประสบการณ์ตรงจากการศึกษาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และนอกสถานศึกษา
  4. นักเรียนมีประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
  5. ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมและมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการ

ตารางที่ 2.1 กิจกรรมและวิธีดำเนินงานของโครงการ ปีการศึกษา 2564

ที่	กิจกรรม	ระยะเวลา ดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
1	<p>ขั้นเตรียมการ (P)</p> <p>1.1 ประชุมคณะทำงาน เพื่อ ทบทวนมาตรฐานการศึกษา และวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน ในปีที่ผ่านมา</p> <p>1.2 แต่งตั้งคณะทำงาน</p>	<p>พฤษภาคม 2564</p>	<p>หัวหน้างาน 4 ฝ่ายและคณะครู</p>	<p>ดำเนินการเสร็จสิ้น ตามกำหนดและ มีการพัฒนา ต่อเนื่อง</p>
2	<p>ขั้นดำเนินการตามแผน(D)</p> <p>2.1 ดำเนินงานตามแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษาโดย ขับเคลื่อนโครงการ/ กิจกรรม ตามวงจร PDCA</p> <p>1) กิจกรรมสร้างสรรค์ห้องเรียน - จัดทำป้ายนิเทศในห้องเรียน - อุปกรณ์สนับสนุนการสอนใน ห้องเรียน</p> <p>2) กิจกรรมพัฒนาแหล่งเรียนรู้คู่ กลุ่มสาระ - จัดทำป้ายนิเทศ</p> <p>3) กิจกรรมสำรวจแหล่งเรียนรู้ ภายนอกโรงเรียน</p> <p>4) กิจกรรมส่งเสริมการใช้ภูมิ ปัญญาท้องถิ่น</p>	<p>พฤษภาคม 2564 – มีนาคม 2565</p>	<p>คณะครูทุกคน</p> <p>หัวหน้าสายชั้น</p> <p>หัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ ชิริมิติด์ บางเขม็ด อดิศร กลิ่นถ้อศีล</p>	

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ที่	กิจกรรม	ระยะเวลา ดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
3.	ขั้นตรวจสอบและประเมินผล (C) 3.1 ประเมินผลและตรวจสอบ คุณภาพการศึกษา •ประเมินและตรวจสอบทั้ง ระดับบุคคลและระดับโรงเรียน 3.2 ติดตามผลการดำเนินงาน • รายงานโครงการ • ประเมินโครงการ	มีนาคม 2565	ชิริमितต์ บางเขม็ด และคณะ	ดำเนินการเสร็จสิ้น ตามกำหนดและ มีการพัฒนา ต่อเนื่อง
4	ขั้นการนำผลการประเมินมา ปรับปรุง(A) นำผลไปปรับปรุง พัฒนา ต่อเนื่อง	มีนาคม 2565	นายอดิศร กลิ่นถือศีล และคณะ	ดำเนินการเสร็จสิ้น ตามกำหนดและ มีการพัฒนา ต่อเนื่อง

ระยะเวลาดำเนินโครงการ เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2564 ถึง เดือนมีนาคม พ.ศ.2565

งบประมาณ.....200,000.....บาท

- (/) เงินอุดหนุน (ค่าจัดการเรียนการสอน) จำนวน.....200,000.....บาท
 ( ) เงินอุดหนุน (กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน) จำนวน.....บาท
 ( ) เงินรายได้สถานศึกษา จำนวน.....บาท
 ( ) อื่น ๆ (ระบุ)..... จำนวน.....บาท

ตารางที่ 2.2 รายละเอียดการใช้งบประมาณ (ถัวจ่ายทุกรายการ) ปีการศึกษา 2564

กิจกรรมและรายละเอียด การใช้งบประมาณ	งบประมาณจำแนกตามรายการ					รวม งบประมาณ
	งบ บุคลากร	งบดำเนินงาน			งบลงทุน	
		ตอบแทน	ใช้ สอย	วัสดุ		
1. กิจกรรมสร้างสรรค์ ห้องเรียน - จัดทำป้ายนิเทศใน ห้องเรียน				30,000		30,000
- อุปกรณ์สนับสนุนการ สอนในห้องเรียน				46,000		46,000
2. กิจกรรมพัฒนาแหล่ง เรียนรู้คู่มุ่สาระ - จัดทำป้ายนิเทศ				84,000		84,000
3. กิจกรรมสำรวจแหล่งเรียนรู้ ภายนอก						
4. กิจกรรมส่งเสริมการใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น		10,000		30,000		40,000
รวมทั้งสิ้น		10,000		190,000		200,000

ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ (KPIs)

1. ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ

1. นักเรียนร้อยละ 100 ได้เรียนรู้ประสบการณ์ตรงจากการศึกษาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและนอกสถานศึกษา
2. สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ร้อยละ 100 มีการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพเหมาะสำหรับการจัดการเรียนรู้
3. นักเรียนร้อยละ 80 มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับดีเยี่ยม
4. นักเรียนร้อยละ 80 ได้เรียนรู้ประสบการณ์ตรงจากภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. ผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการ

2. ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ

- นักเรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์ตรงจากการศึกษาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและนอกสถานศึกษา

- สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพเหมาะสำหรับการจัดการเรียนรู้

- นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับดีเยี่ยม

- นักเรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์ตรงจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการ

กลุ่มเป้าหมายผู้ได้รับผลประโยชน์

1) นักเรียนโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ มหามงคล

2) ครูโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ มหามงคล

การประเมินผลโครงการ

(✓) แบบสอบถาม

(✓) แบบประเมินโครงการตามรูปแบบ ชิปปี้โมเดล CIPP Model

(✓) รายงานการประเมินตนเอง ด้านผู้เรียน

(✓) รายงานการประเมินตนเอง ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน

เป็นสำคัญ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- นักเรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์ตรงจากการศึกษาแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน

- นักเรียนได้เรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ครูผู้สอนใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้

- โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

2.2 แนวคิดการประเมินโครงการ

โครงการมีความสำคัญและเกี่ยวข้องทุกหน่วยงานจึงมีการประเมินโครงการมากกว่าการประเมินสิ่งอื่นๆ ทั้งประเมินตามความรับผิดชอบของบุคคลหรือหน่วยงานเพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานและนำมาปรับปรุงให้ดีขึ้นเพื่อให้เข้าใจถึงความหมายของการประเมินโครงการ ความสำคัญของการประเมินโครงการกระบวนการประเมินโครงการรูปแบบของการประเมินโครงการมีรายละเอียดดังนี้

สมนึก ภัททิยธนี (2556) ได้ให้ความหมายของการประเมินผลทางการศึกษา หมายถึง การตัดสินใจหรือวินิจฉัยสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จากการวัดผลทางการศึกษาโดยอาศัยเกณฑ์การพิจารณาอย่างใดอย่างหนึ่ง

ทัศน์พล เรืองศิริ (2559) ได้กล่าวว่า การประเมินโครงการเป็นกระบวนการในการตัดสินใจคุณค่าของการบริหารจัดการโครงการโดยการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการ เพื่อให้ทราบว่าโครงการนั้นบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดหรือไม่เพียงใดมีปัญหา หรืออุปสรรคอย่างไร เพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงโครงการ

Stufflebeam & Shinkfield (2007) กล่าวว่า การประเมินโครงการเป็นกระบวนการบรรยาย เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมายการวางแผนการดำเนินการ และผลกระทบ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการตัดสินใจเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ และเพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในสถานการณ์ของโครงการ

จากแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการประเมินโครงการที่กล่าวถึงข้างต้นสรุปได้ว่าการประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการหรือการใช้วิธีการทางวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการอย่างมีรูปแบบและเป็นระบบเพื่อให้ผู้บริหารโครงการนำไปสู่การตัดสินใจว่าการดำเนินโครงการประสบผลสำเร็จมีประสิทธิภาพเพียงใดควรดำเนินการต่อไปหรือปรับปรุงอย่างไร

Mitzel (1982) กล่าวว่า การประเมินโครงการมีความมุ่งหมายที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. เพื่อแสดงผลการพิจารณาถึงคุณค่าของโครงการ
2. เพื่อช่วยให้ผู้ตัดสินใจมีการตัดสินใจที่ถูกต้องขึ้น
3. เพื่อบริหารข้อมูลแก่ฝ่ายการเมืองเพื่อใช้ในการกำหนดนโยบาย

Rossi & Freeman (1982) กล่าวว่า การประเมินโครงการมีความมุ่งหมายตามเหตุผลดังต่อไปนี้

1. เพื่อพิจารณาถึงคุณค่าและการคาดคะเนคุณประโยชน์ของโครงการ
2. เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารโครงการ
3. เพื่อเป็นการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินโครงการ
4. เพื่อเป็นการวิเคราะห์ข้อดีและข้อเสีย หรือข้อจำกัดของโครงการเพื่อการตัดสินใจใน

การสนับสนุนโครงการ

5. เพื่อการตรวจสอบว่าการดำเนินโครงการบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

สุพักตร์ พิบูลย์ (2557) ได้กล่าวว่า การประเมินเป็นกิจกรรมที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในกระบวนการตัดสินใจเพื่อพัฒนางานที่ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ในการกำหนดนโยบายหรือทิศทางการดำเนินการขององค์กรที่เหมาะสมก่อนนำไปปฏิบัติลดความเสี่ยงการเกิดปัญหาอุปสรรค

และความล้มเหลว การดำเนินกิจกรรมโครงการจะทำให้ทราบถึงจุดเด่น จุดด้อยของงานเพื่อปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และยกระดับคุณภาพงานอย่างต่อเนื่อง

จากแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของการประเมินโครงการที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าการประเมินโครงการช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวกับการดำเนินโครงการความก้าวหน้าปัญหาอุปสรรคความสำเร็จของโครงการเพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเพื่อปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขการดำเนินโครงการให้เป็นไปตามทิศทางที่กำหนดและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3 รูปแบบการประเมินแบบ ชิปปี้โมเดล CIPP Model

แดเนียล แอล สตัฟเฟิลบีม และคณะ (Stufflebeam , 2007, pp 128) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมิน เรียกว่า ชิปปี้โมเดล (CIPP Model) เป็นการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง โดยมีจุดมุ่งเน้นที่สำคัญ คือ ใช้ควบคู่กับการบริหารโครงการเพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา วัตถุประสงค์ของการประเมิน คือ การให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องมีรายละเอียดที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจคำว่า CIPP เป็นคำที่ย่อมาจาก Context, Input, Process, และ Product สตัฟเฟิลบีม ได้ให้ความหมายว่าการประเมินกระบวนการของการบรรยาย การเก็บ ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมซึ่งในการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศที่สำคัญมุ่งประเมิน 4 ด้าน คือ การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ประเภทของ การประเมิน และลักษณะการตัดสินใจตามกรอบความคิดของรูปแบบการประเมินชิปปี้ (CIPP)

ประเภทของการประเมิน ลักษณะการตัดสินใจ

1. ประเมินภาวะแวดล้อมของโครงการ (Context Evaluation) เลือก/ปรับวัตถุประสงค์ของโครงการ
2. ประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เลือกแบบ/กิจกรรม/ปรับเปลี่ยนปัจจัยเบื้องต้น
3. ประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) ปรับปรุงแนวทาง หรือกระบวนการทำงาน
4. ประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ปรับปรุง/ขยาย/ล้มเลิก/ยุติโครงการแนวทางการประเมินในด้านต่าง ๆ มีรายละเอียด ดังนี้

4.1 การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญ เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการ เป็นการตรวจสอบเพื่อตอบคำถามต่าง ๆ เช่น เป็นโครงการที่สนองปัญหา หรือความต้องการจำเป็นที่

แท้จริงหรือไม่ วัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจน เหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายขององค์กร หรือนโยบายของหน่วยงาน หรือไม่เป็นโครงการที่เป็นไปได้ในแง่ของโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ หรือไม่

4.2 ประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อใช้ข้อมูลตัดสินใจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการเหมาะสมหรือไม่โดยดูว่าปัจจัยที่ใช้จะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดหมายของโครงการหรือไม่เป็นการตรวจสอบเพื่อตอบคำถามที่สำคัญ เช่น ปัจจัยที่กำหนดไว้ในโครงการมีความเหมาะสมเพียงพอหรือไม่ กิจกรรม/แบบ/ทางเลือกที่ได้เลือกสรรแล้วที่กำหนดไว้ในโครงการมีความเป็นไปได้ และเหมาะสมเพียงใด

4.3 ประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินระหว่าง การดำเนินงานโครงการเพื่อหาข้อดี และข้อบกพร่องของการดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้และเป็นการรายงานผลการปฏิบัติงานของโครงการนั้น ๆ ด้วย ซึ่งเป็นการตรวจสอบ เพื่อตอบคำถามที่สำคัญ เช่น การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ กิจกรรมใดทำได้ หรือทำไม่ได้ เพราะเหตุใดเกิดปัญหา อุปสรรค ไม่ราบรื่น ไม่คล่องตัว หรือไม่อย่างไร มีการแก้ไขปัญหาอย่างไร

4.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อดูว่าผลที่เกิดขึ้น เมื่อสิ้นสุดโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือตามที่คาดหวังไว้หรือไม่โดยอาศัยข้อมูลจากการรายงานผลที่ได้จากการประเมินสภาพแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้นและกระบวนการร่วมด้วยซึ่งเป็นการตรวจสอบเพื่อตอบคำถามที่สำคัญๆ เช่น เกิดผล/ได้ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ คุณภาพของผลลัพธ์เป็นอย่างไร เกิดผลกระทบอื่นใดบ้างหรือไม่

รัตนะ บัวสนธิ์ (2556) กล่าวถึง รูปแบบการประเมิน CIPPEST คือ ส่วนปรับขยายรูปแบบการประเมิน CIPP โดยปรับขยายการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ออกเป็นประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) การประเมินประสิทธิผล (Effectiveness Evaluation) โดยตั้งคำถามว่า มีการนำโครงการหรือสิ่งแทรกแซงที่ประสบความสำเร็จไปประยุกต์หรือปรับปรุงใช้ในที่อื่น ๆ หรือไม่จะเห็นว่า มิติการประเมินที่เพิ่มขึ้นทั้ง 4 ด้าน จากการขยายการประเมินผลผลิตตามรูปแบบการประเมิน CIPP เดิมนั้นแท้ที่จริง คือ การประเมินในส่วนที่สตัพเฟิลบิม เรียกว่า "ผลลัพธ์" (Outcomes) ของโครงการนั่นเอง เพียงแต่เป็นการจำแนกและตั้งคำถามการประเมินให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนั้นวิธีการนำรูปแบบการประเมิน CIPPEST ไปใช้จึงยังคงมีลักษณะเช่นเดียวกับการใช้รูปแบบการประเมิน CIPP ที่กล่าวผ่านมาไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับคุณค่าของรูปแบบการประเมินทั้งที่เป็น การประเมินเป็นระยะ ๆ และการประเมินสรุปรวม

พิสนุ พงศ์ศรี (2556) ได้กล่าวว่า สตัพเฟิลบิม ได้พัฒนาของรูปแบบการประเมินที่ช่วยในการตัดสินใจ (CIPP Model) โดยใช้กระบวนการในการวิเคราะห์สิ่งที่ผู้ประเมินจะประเมินอย่างครอบคลุม เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจ ในการเลือกต่างๆ ของผู้บริหารที่เรียกว่า รูปแบบการประเมิน CIPP (Context In Process Product Evaluation) ตั้งแต่ปี ค.ศ.1965

ซึ่งมีการปรับปรุงไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งในปี ค.ศ.2003 สามารถนำมาใช้กับการประเมินโครงการ แผนบุคลากรผลิตภัณฑ์องค์การ และระบบต่าง ๆ ได้โดยมีวิธีใช้การเชิงระบบการใช้รูปแบบ การประเมิน CIPP อย่างถูกต้องและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดนั้นจะต้องลงมือประเมินตั้งแต่ก่อนเริ่ม ทำงานขณะดำเนินงาน และการประเมินหลังจากสิ้นสุดการดำเนินงานแล้ว

รูปแบบการประเมิน CIPP แบ่งการประเมินออกเป็น 4 ส่วน ตามลำดับการพัฒนาการของ โครงการได้ 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

1. การประเมินก่อนการดำเนินการประเมินในช่วงนี้เพื่อเป็นการวางแผนเป็นกำหนด วัตถุประสงค์ และวิธีการดำเนินการในการจัดทำสิ่งต่าง ๆ อาจจะเป็นโครงการกิจกรรมหลักสูตรซึ่งจะ ทำการประเมินใน 2 ส่วนด้วยกัน คือ

1.1 การประเมินบริบท (Context Evaluation) การประเมินบริบทนั้นเป็น การประเมินความต้องการที่จำเป็นเพื่อกำหนดการดำเนินงานโดยประเมินสภาพเศรษฐกิจสังคม การเมืองตลอดจนปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นวิธีการประเมินจะใช้การบรรยาย และ เปรียบเทียบปัจจัยนำเข้าที่ได้รับจริงกับสิ่งที่คาดหวังของบริบทสังคม เศรษฐกิจ การเมืองที่คาดหวังกับ ที่เป็นจริงรวมถึงการวิเคราะห์ถึงสาเหตุของความไม่สอดคล้องระหว่างความเป็นจริง และสิ่งที่คาดหวัง ดังกล่าว

1.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการตรวจสอบด้านความ พร้อมของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการทั้งปริมาณ และคุณภาพตลอดจนระบบบริหารจัดการ ที่วางแผนไว้เพื่อวิเคราะห์ และกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดเพื่อที่จะทำการดำเนินงานบรรลุ วัตถุประสงค์ภายใต้ของทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดวิธีการประเมินใช้บรรยายและวิเคราะห์ทรัพยากร ที่มีอยู่รวมทั้งกลยุทธ์และกระบวนการในการดำเนินงานที่เป็นไปได้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2. การประเมินระหว่างดำเนินโครงการ (Process Evaluation) เป็นการประเมิน กระบวนการเพื่อศึกษาจุดอ่อน จุดแข็ง ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินโครงการอันเป็น สาเหตุที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินโครงการตามแผนได้เพื่อจัดหาสารสนเทศมาปรับปรุงการดำเนิน โครงการได้อย่างทันท่วงที

3.การประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ (Product Evaluation) เป็นการประเมินด้านผลผลิต ของโครงการ เพื่อที่จะตอบคำถามให้ได้ว่าโครงการได้ประสบความสำเร็จตามที่วางแผนไว้หรือไม่ ผลผลิตเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่คุ้มค่าหรือไม่การประเมินหลังสิ้นสุดโครงการนี้จะพิจารณา ผลลัพธ์และผลกระทบของโครงการในทุก ๆ ด้านซึ่งมักจะใช้เทคนิคในการติดตามผลหรือประเมินด้วย การติดตามหลังโครงการเสร็จ หรือการศึกษาย้อนรอย (Follow Up Study หรือ Tracer Study) ผลการประเมินจะให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตของโครงการว่าควรจะคง ปรับ ขยาย โครงการหรือควรหยุดโครงการตามเวลาที่กำหนด หรือควรยกฐานะเป็นโครงการประจำ เป็นต้น

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2556) ได้กล่าวว่า สตีฟเฟิลปีม ได้ให้คำนิยาม “การประเมิน” ไว้ดังนี้ การประเมิน คือ กระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการรวมถึงการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลที่จัดเก็บนั้นมาทำเป็นสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการประกอบการตัดสินใจต่อไปจากคำนิยามนั้น มีสาระสำคัญที่สามารถนำมาขยายความเป็นข้อๆได้ดังนี้

1. การประเมินเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง การดำเนินงานอย่างครบวงจรและย้อนกลับมาสู่รอบใหม่ของวงจรด้วย
2. กระบวนการประเมินจะต้องมีการระบุหรือบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ
3. กระบวนการประเมินมีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่ได้หรือระบุหรือบ่งชี้ไว้
4. กระบวนการประเมินต้องมีการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาจัดทำเป็นสารสนเทศ
5. สารสนเทศที่ได้มานั้นต้องมีความหมายและมีประโยชน์
6. สารสนเทศดังกล่าวนั้นต้องได้รับการนำไปเสนอเพื่อประกอบใช้ในการตัดสินใจ การกำหนดทางเลือกใหม่ หรือแนวทางดำเนินการใด ๆ ต่อไป

การประเมินโดยใช้รูปแบบ CIPP เป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายมากที่สุดโดยเฉพาะการประเมินโครงการต่าง ๆ เพราะเป็นการประเมินที่ให้สารสนเทศที่ครอบคลุมและมีการพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ประกอบด้วยการนำรูปแบบการประเมินนี้ไปใช้โดยไม่ครบขั้นตอนด้วยการตัดสินใจประเมินบริบทออกไปทำให้สารสนเทศที่ได้ลดคุณค่าลง และมีผลต่อการตัดสินใจได้สำหรับรูปแบบ การประเมินแบบนี้ ดังรูปแบบความสัมพันธ์ดังต่อไปนี้

ในการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ มหามงคล ผู้ประเมินยึดหลักการประเมินรูปแบบของชิป (CIPP Model) มาเป็นแนวทางในการประเมินโดยจะประเมินทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านบริบท (Context Evaluation)
2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation)
3. ด้านกระบวนการ (Process Evaluation)
4. ด้านผลผลิต (Product Evaluation)

เนื่องจากรูปแบบชิป (CIPP Model) นั้นสามารถประเมินได้อย่างละเอียดทำให้การประเมินมีความสมบูรณ์ บรรลุวัตถุประสงค์มีความครบถ้วนสมบูรณ์เป็นปัจจุบันนำมาใช้สะดวกตรงตามความต้องการที่จะช่วยให้สถานศึกษาดำเนินการพัฒนาคุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพสร้างความมั่นใจบนรากฐานของหลักวิชา หลักฐานข้อเท็จจริงที่สามารถตรวจสอบได้ซึ่งมีกระบวนการวิเคราะห์ ประมวลผล นำไปใช้ในการวางแผนดำเนินงานประกอบการตัดสินใจซึ่งนำไปสู่การพัฒนาแนวคิด และการสร้างทางเลือกใหม่ ๆ ในการดำเนินงาน

จากแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ CIPP Model ที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model) เป็นรูปแบบการประเมินโครงการอย่างครอบคลุมทุกด้าน ตั้งแต่ด้านด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลลัพธ์ จึงจะทำให้โครงการนั้นมีประสิทธิภาพมากที่สุด

2.4 แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา

แหล่งเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการเรียนการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้แล้วยังเป็นการส่งเสริมให้ครูได้นำแหล่งเรียนรู้ภายใน และภายนอกโรงเรียนมาใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบ และวิธีการที่หลากหลายในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่เน้นการจัดการศึกษาตามสภาพจริงการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกับการเรียนรู้จากธรรมชาติการเรียนรู้จากการปฏิบัติ มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของ แหล่งเรียนรู้ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ประเภทของแหล่งเรียนรู้ประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้มีรายละเอียดดังนี้

ความหมายของแหล่งเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2544) ให้ความหมายแหล่งเรียนรู้ว่า หมายถึง สื่อที่อยู่รอบตัวเราที่ผู้เรียนและผู้สอนสามารถใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น สื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชนและแหล่งอื่น ๆ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) ได้กำหนดความหมายไว้ว่า หมายถึง "แหล่ง" หรือ "ที่รวม" เป็นสถานที่ ศูนย์รวมที่ประกอบด้วยข้อมูลข่าวสารความรู้ และกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้หรือกระบวนการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ กำหนดเวลาเกิดการเรียนรู้ยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการและความพร้อมของผู้เรียนการประเมินและการวัดผลการเรียนมีลักษณะเฉพาะสร้างขึ้นให้เหมาะสมกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องไม่จำเป็นต้องเป็นแบบเดียวกับการประเมินผลในชั้นเรียน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศและประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียน ใฝ่รู้แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องเพื่อเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนและเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ซึ่งแบ่งออกได้เป็นแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน เช่น สวนพฤกษศาสตร์ ห้องสมุด มุมความรู้ต่าง ๆ เป็นต้น และแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น เช่น พิพิธภัณฑ์ วัด หอสมุดแห่งชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

เทวิน ธรรมลังกา (2555) ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ว่า หมายถึง บุคคล สถานที่ หรือสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่ครูและนักเรียนสามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และเป็นความรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งในโรงเรียน และนอกโรงเรียน

โดยทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองและเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

จิราภรณ์ ขยัน (2558) ได้สรุปว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สถานที่หรือแหล่งข้อมูลความรู้ทางวิชาการที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยจากแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกห้องเรียนจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นตามธรรมชาติ จากภูมิปัญญาท้องถิ่นภายในชุมชน เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมศักดิ์ ทองสมุทร (2558) ได้สรุปว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สถานที่หรือแหล่งข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้ต่าง ๆ ที่มีคุณค่าต่อการศึกษาและแหล่งวิทยาการสามารถสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนเกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนและบุคคลต่าง ๆ อันจะนำไปพัฒนาตนตามศักยภาพตลอดจนความรู้นั้นสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และถ่ายทอดประสบการณ์ที่ได้รับจากแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้อื่นได้

จิระพล พุกกัน (2559) ได้กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งที่ให้ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อขยายประสบการณ์ของผู้เรียน และเชื่อมโยงสู่การใช้ในชีวิตประจำวันนักเรียนอาจเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนตามกระบวนการเรียนการสอน หรือเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ

พิมพ์พิมล คงจินดา (2560) สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ คือ ข้อมูล ข่าวสาร สถานที่แหล่งรวบรวมข้อมูล บุคคล สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ที่สามารถใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์กับผู้เรียนรวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องนำไปสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้แบบยั่งยืน

ศิริญาญ์ เลียบคง (2560) ได้กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง บุคคล หรือสถานที่ ที่เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ วิทยาการ และนวัตกรรมความรู้ที่สนับสนุนผู้เรียนให้ใฝ่เรียนใฝ่รู้ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เกิดประสบการณ์จากกระบวนการเรียนรู้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้โดยที่สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง สามารถพัฒนาตนเองตามความสนใจอย่างเต็มตามศักยภาพ

ญาณิศา ดวงสีทอง (2561) ได้สรุปไว้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สภาพแวดล้อมทุกอย่างภายในโรงเรียนทั้งอาคารสถานที่แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ด้านวิชาการ และด้านสนับสนุนวิชาการรวมถึงผู้บริหาร ครู และนักเรียนทั้งวัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรการศึกษาแกนกลางเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาหากแต่โลกที่เปลี่ยนแปลงไปจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคของข้อมูลข่าวสารความก้าวหน้าทางวิชาการเป็นไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนโดยเน้นที่องค์

ความรู้ทักษะความเชี่ยวชาญ และสมรรถนะที่เกิดกับผู้เรียนให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสังคมยุคปัจจุบันได้ การเรียนรู้ยุคปัจจุบันจึงไม่จำเป็นต้องเรียนในห้องเรียนเท่านั้นแต่ต้องมีการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และนอกห้องเรียนและที่สำคัญต้องสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้

อรรถวิจัน ตูยาสัย (2561) ได้สรุปไว้ว่า แหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งที่ให้ข้อมูลข่าวสารความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ กับผู้เรียนเป็นแหล่งส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้เรียนเกิดการใฝ่รู้ ใฝ่เรียนซึ่งอาจเป็นที่มียุอยู่ในโรงเรียน และในชุมชน หรือสภาพแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนบุคคลสำคัญในชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณีวิถีชีวิตที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

วัฒน ลาพิงค์ (2562) ได้สรุปไว้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง บุคคล สถานที่ ข้อมูล ข่าวสาร แหล่งเรียนรู้ วัสดุสิ่งของต่างที่มีอยู่ในโรงเรียนหรือท้องถิ่นซึ่งอาจเกิดจากธรรมชาติ หรือที่มนุษย์สร้างขึ้นสามารถนำมาใช้ในการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้

จากแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของแหล่งเรียนรู้ที่กล่าวถึงข้างต้นสรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งที่ให้ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ทางวิทยาการต่าง ๆ สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อขยายประสบการณ์ของผู้เรียนปลูกฝังนิสัยแห่งการใฝ่รู้ และเชื่อมโยงสู่การใช้ในชีวิตประจำวัน นักเรียนอาจเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนตามกระบวนการเรียนการสอนหรือเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545) กล่าวถึง ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ว่าการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ จากผู้คนที่หลากหลายจะทำให้ผู้เรียน และผู้สอนสามารถเชื่อมโยงการเรียนการสอนเข้ากับวิถีชีวิตมีความผูกพันกับท้องถิ่นเห็นคุณค่าและอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม และยังสามารถบูรณาการภูมิปัญญาไทยและสากลเพื่อนำปรับใช้กับวิถีไทยได้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) กล่าวว่า การใช้แหล่งเรียนรู้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากสภาพจริงการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้จะเกี่ยวข้องกับบุคคล สถานที่ ธรรมชาติ หน่วยงาน องค์กร สถานประกอบการ ชุมชน และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ซึ่งผู้เรียน ผู้สอนสามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้หรือเรื่องที่สนใจศึกษาได้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ชุมชน และธรรมชาตินับว่าเป็นชุมชนทรัพยากรมหาศาลที่เราสามารถค้นพบความรู้ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ได้แก่

1. ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง
2. ผู้เรียนได้ฝึกการทำงานเป็นกลุ่มร่วมคิดร่วมทำร่วมแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้และทักษะกระบวนการต่าง ๆ
3. ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการสังเกต การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การรู้ความหมาย และการสรุปความคิด แก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

4. ผู้เรียนได้ประเมินผลการทำงานได้ด้วยตนเอง
5. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ และเผยแพร่ความรู้ได้
6. ผู้สอนเป็นที่ปรึกษาให้ความรู้ให้คำแนะนำให้การสนับสนุน

จิรายุ มีบุศย์ และคณะ (2553) กล่าวว่า ผู้เรียนสามารถได้ศึกษาหาความรู้และได้เรียนรู้ อย่างลึกซึ้งซึ่งสามารถนำความรู้จากท้องถิ่นไปพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หรือสร้างองค์ความรู้ได้อย่าง ถูกต้อง

ประสิทธิ์ พิทักษ์ชวงค์ (2554) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญ ทั้งต่อผู้เรียนช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความจริงของชีวิตที่มี การเปลี่ยนแปลงนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติหาความรู้ และสรุปความรู้ได้อย่างต่อเนื่องจนเป็นผู้ที่คิดเป็น และเกิดการใฝ่รู้ ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข

จิราภรณ์ ขยัน (2558) ได้สรุปว่า ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ หมายถึง เป็นแหล่งที่ช่วย ส่งเสริมพัฒนา และเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และมุ่งให้ ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองฝึกการปฏิบัติจริงทำให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และเป็น แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สมศักดิ์ ทองสมุทร (2558) ได้สรุปว่า ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งเสริมสร้าง จินตนาการ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ทุกคนสามารถเรียนได้ตลอดชีวิตเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความคิด และประสบการณ์ปลูกฝังค่านิยมรักการอ่านและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเป็นแหล่ง สร้างความคิดให้เกิดอาชีพใหม่ และส่งเสริมมิตรภาพความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน หรือผู้เป็น ภูมิปัญญาท้องถิ่น

จิระพล พุกกัน (2559) ได้กล่าวว่า การใช้แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญในกระบวนการจัด การเรียนรู้สำหรับผู้เรียนเพราะผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากสภาพจริงการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ จะเกี่ยวข้องกับบุคคล สถานที่ ธรรมชาติ หน่วยงาน องค์กร สถานประกอบการ ชุมชน และ สิ่งแวดล้อมอื่น ซึ่งผู้เรียนผู้สอนสามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้หรือเรื่องที่สนใจศึกษาได้จากแหล่ง เรียนรู้ทั้งที่เป็นธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้นชุมชนและธรรมชาติเป็นชุมชนทรัพยากรมหาศาลที่เรา สามารถค้นพบความรู้ได้ไม่รู้จบทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

ศิริญาญ์ เลียบคง (2560) ได้กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ และนับว่าเป็น เป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญกล่าว คือ องค์ประกอบด้านการเรียนรู้ซึ่งมี ลักษณะที่แตกต่างจากเดิมที่เน้นเนื้อหาสาระเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับองค์ประกอบด้านการจัด การเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรู้ก็เพื่อเน้นให้มีผลต่อการเรียนรู้ ดังนั้นตัวบ่งชี้ที่บอกถึงลักษณะ การเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย

1. การเรียนรู้มีความสุข
2. การเรียนรู้จากการได้คิดและลงมือปฏิบัติจริง

3. การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น

ญาณิศา ดวงสีทอง (2561) สรุปไว้ว่า ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ต้องมีความหลากหลายที่สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคลในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพราะบุคคลมีความต้องการแตกต่างกันไปตามความสามารถความสนใจความถนัดและความพร้อมที่จะเรียนรู้หากสามารถดำเนินการจัดแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพก็สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ได้ทุกที่

อรรณวิจัน ตูยาสัย (2561) สรุปว่า แหล่งเรียนรู้เป็นศูนย์กลางของการจัดการเรียนรู้มุ่งให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ สร้างเสริมประสบการณ์สนับสนุนการเรียนรู้ของคนในยุคปัจจุบันได้พัฒนาเต็มศักยภาพก้าวทันเทคโนโลยี และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งมีความจำเป็นและสำคัญต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

พัทธยา ชนะพันธ์ (2562) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญต่อผู้เรียนซึ่งผู้เรียนจะได้เรียนรู้จากสภาพชีวิตจริงสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ช่วยให้เกิดการพัฒนาคูณภาพชีวิตของตนและครอบครัว ท้องถิ่น ชีวิตในท้องถิ่น ชุมชน ธรรมชาติ ระบบความสัมพันธ์ผ่านบุคคล สถานที่ และบริบททางสังคม ผู้เรียนมองเห็นคุณค่าเห็นความสำคัญต่อสิ่งที่เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ท้องถิ่นสู่ความรู้สากลสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวไปสู่สิ่งที่อยู่ไกลตัวอย่างเป็นรูปธรรม ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นได้อย่างต่อเนื่องผู้เรียนมีส่วนร่วมในองค์กร และครอบครัว ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายได้ลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดทักษะการแสวงหาความรู้ ค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเองเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ผู้เรียนได้ฝึกการทำงานเป็นกลุ่มร่วมคิด ร่วมทำร่วมแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ และเกิดทักษะชีวิตผู้เรียนได้ฝึกทักษะการสังเกตการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลการรู้ความหมาย และการสรุปความคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบผู้เรียนได้ประเมินผลการทำงานได้ด้วยตนเอง และผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ และเผยแพร่ความรู้ให้ผู้อื่นรับรู้ได้

วิฒน ลาพิงค์ (2562) ได้สรุปว่า แหล่งความรู้เป็นแหล่งที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองจากการปฏิบัติจริงของผู้เรียนตามความสนใจ และความถนัดได้ทุกโอกาสช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาเป็นไปตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

จากแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ที่กล่าวถึงข้างต้นสรุปได้ว่าแหล่งเรียนรู้มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาจะต้องมีการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ให้เป็นระบบเพื่อให้ครู และนักเรียนได้ใช้ประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง และเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน

ประเภทของแหล่งเรียนรู้

สุทธิชล พ่อครวงค์ (2555) ได้กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนประกอบด้วยแหล่งเรียนรู้หลายประเภทที่โรงเรียนต้องจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่ต่อเนื่องต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อเป็นแหล่งในการศึกษาเรียนรู้สำหรับนักเรียนและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูโดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิชาการต่างๆ ในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องสื่อการเรียนรู้ ห้องเรียน ห้องส่งเสริมอาชีพ ห้องวิถีพุทธ ห้องปฏิบัติการทางภาษา จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีความพร้อมในการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ และเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

เพลินทิพย์ ตาแก้ว (2553) ได้กล่าวถึงประเภทของแหล่งเรียนรู้ไว้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ธรรมชาติ คือ แหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ภูเขา ถ้ำ แม่น้ำ ทะเล และยังมีรวมถึงทรัพยากรธรรมชาติ
2. แหล่งเรียนรู้ที่สร้างขึ้น คือ แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้นสามารถเป็นแหล่งข้อมูล และมีส่วนช่วยส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล คือ องค์ความรู้ความสามารถ และทักษะของคนในท้องถิ่น ซึ่งเกิดจากการสะสมประสบการณ์ และถ่ายทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่นเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและวัฒนธรรมของตนเอง

สุจิตรา ภักดีสงคราม (2553) ได้จำแนกประเภทของแหล่งเรียนรู้ ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล ได้แก่ บุคคลทั่วไปที่อยู่ในชุมชนประกอบด้วยบุคคลทั่วไปที่อยู่ในชุมชนประกอบด้วยบุคคลทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาซึ่งมีความเชี่ยวชาญหลากหลายสาขาวิชาซึ่งบางท่านอาจเป็นผู้มีทักษะความชำนาญในแต่ละสาขาวิชา บางท่านเป็นปราชญ์ชาวบ้าน บางท่านเป็นอดีตข้าราชการที่มีความสามารถเฉพาะด้านเสริมรายได้ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู นักการภารโรงตลอดจนนักเรียนรุ่นพี่หรือนักเรียนที่สูงกว่าซึ่งบุคคลที่กล่าวถึงนี้สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้เรียนได้ เช่น ข้าราชการ ภูมิปัญญา ศิลปิน ช่างฝีมือ พ่อค้า นักธุรกิจ นักกีฬา เป็นต้น
2. แหล่งเรียนรู้ประเภทสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เช่น สถานที่สำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน สถานที่ราชการ สถาบันทางศาสนา พิพิธภัณฑ์ ตลาด ร้านค้า ห้างร้าน บริษัท ธนาคาร โรงมหรสพ โรงงานอุตสาหกรรม ห้องสมุด ถนน สะพาน เขื่อน ฝายทดน้ำ สวนสาธารณะ สนามกีฬา สนามบิน เป็นต้น
3. แหล่งเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติ เช่น ภูเขา ป่าไม้ พืช ดิน หิน แร่ ทะเล เกาะ แม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง บึง น้ำตก ฟุ้งนา สัตว์ป่า สัตว์น้ำ

4. แหล่งเรียนรู้ประเภทกิจกรรมทางสังคม ประเพณี และความเชื่อ ได้แก่ ขนบธรรมเนียม ประเพณีพื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน วรรณกรรมท้องถิ่น ศิลปะพื้นบ้าน ดนตรีพื้นบ้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน เป็นต้น

ดวงพร ปวงมาลา (2557) ได้สรุปประเภทของแหล่งเรียนรู้ตามแนวคิดต่าง ๆ ได้ว่า แหล่งเรียนรู้ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ แหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา และแหล่งการเรียนรู้นอกสถานศึกษา ประกอบด้วยแหล่งการเรียนรู้ทางธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น และแหล่งเรียนรู้บุคคลซึ่งสถานศึกษาควรใช้เป็นสื่อให้นักเรียนสนใจและเกิดการเรียนรู้

จิราภรณ์ ขยัน (2558) สรุปได้ว่า ประเภทของแหล่งเรียนรู้ สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน

พิมพ์พิมล คงจินดา (2560) สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ใหญ่ ๆ ได้แก่

1. แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ หมายถึง ทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่รอบ ๆ ชุมชนหรือแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น คลอง น้ำตก ภูเขา ทะเลทราย ป่าไม้ เป็นต้น

2. แหล่งเรียนรู้ที่จัดสร้างขึ้น หมายถึง แหล่งเรียนรู้ที่เกิดจากมนุษย์เป็นผู้จัดสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน หมายถึง แหล่งเรียนรู้ทั้งหมดที่อยู่ภายในโรงเรียนทั้งแหล่งเรียนรู้วิชาการ และแหล่งเรียนรู้ส่งเสริมวิชาการเช่น ห้องเรียน สื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการทางดนตรี ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ สวนพฤกษศาสตร์ สวนหย่อม สหกรณ์โรงเรียน โรงอาหาร สนามกีฬา เป็นต้น

2.2 แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน หมายถึง แหล่งเรียนรู้ทั้งหมดที่อยู่ภายนอกโรงเรียนเช่น แหล่งเรียนรู้ชุมชน พิพิธภัณฑ์ โรงภาพยนตร์ ตลาด ศาสนสถาน องค์กรของรัฐ และเอกชน เป็นต้น

3. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคลหมายถึง บุคคลที่สามารถให้ความรู้ไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการหรือด้านอื่น ๆ ก็ตาม เช่น ครู ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน พระสงฆ์ อีหม่าม บาทหลวง เป็นต้น

ศิริญาญ์ เสียบคง (2560) ได้สรุปว่า แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาต่างก็จะมีลักษณะแตกต่างกันออกไปมากมาย หลายประเภท ซึ่งสามารถจำแนกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิชาการ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ

ปัทมา จันปัญญา (2561) สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้แบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท

1. แหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติคือการเรียนรู้สิ่งที่มีอยู่แล้วในธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ลำคลอง น้ำตก ทะเล ภูเขา ดิน หิน แร่ และปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่าง ๆ เช่น ข้างขึ้นข้างแรม ฝนดาวตก สุริยุปราคา เป็นต้น

2. แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น คือ อาคารสถานที่ต่าง ๆ ที่ได้ถูกจัดแสดงความรู้ที่ได้รวบรวมเอาไว้ โดยแยกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 แหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด สวนสมุนไพร สนามกีฬา เป็นต้น

2.2 แหล่งการเรียนรู้นอกสถานศึกษา ได้แก่ ศาสนสถาน พิพิธภัณฑ์ สถาบันค้นคว้าวิจัย แหล่งบริหาร สวนสาธารณะ สวนสัตว์ห้องสมุดประชาชน ศูนย์กีฬา ศูนย์การค้า เป็นต้น

3. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรบุคคล คือ บุคคลที่มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในด้านนั้น ๆ เช่น ครูผู้ปกครอง ลุง ป้า น้า อา ปู่ย่า ตา ยาย ไม่ว่าจะจะเป็นความเชี่ยวชาญในด้านการประกอบอาชีพ หรือในด้านของการเชี่ยวชาญในด้านขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น

4. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อและเทคโนโลยี คือ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อและนวัตกรรมต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น และผู้ศึกษาสามารถศึกษาผ่านสื่อและเทคโนโลยีได้ด้วยตนเองตามความสนใจ เช่น การสอนทางไกลผ่านดาวเทียมการสืบข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์ วิทยุ โทรทัศน์ และห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

ญาณิศา ดวงสีทอง (2561) สรุปไว้ว่า แหล่งเรียนรู้มีอยู่รอบ ๆ ตัวเราทุกหนทุกแห่งซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันออกไปมากมายหลายประเภท ซึ่งสามารถจำแนกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล เช่น ครู เพื่อนในห้องเรียนเพื่อนต่างห้องเรียน เพื่อนต่างระดับ บุคคลในโรงเรียนผู้ปกครองคนในชุมชน เป็นต้น

2. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นวิทยาการ ได้แก่ สถานที่ต่าง ๆ ภายในโรงเรียนและชุมชน เช่น ห้องสมุด วัด ตลาด ร้านค้า สถานีตำรวจ สถานีอนามัย โบราณสถาน สวนสัตว์ เป็นต้น

3. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง บึง สวนสาธารณะ ป่า ต้นไม้ ไร่ ไร่นาอุทยานแห่งชาติ รวมทั้งสัตว์ต่าง ๆ เช่น สัตว์เลี้ยง สัตว์ป่า เป็นต้น

4. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อวัฒนธรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น หนังสือ ตำรา วารสาร นิตยสาร สิ่งพิมพ์ แผ่นปลิว ป้ายโฆษณา รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ เสียงตามสาย คอมพิวเตอร์ และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ เป็นต้น

5. โครงสร้างแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนซึ่งจัดตามแหล่งที่ตั้งแหล่งเรียนรู้แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

5.1 แหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ

5.2 แหล่งเรียนรู้ด้านสนับสนุนวิชาการ

วัฒน ลาพิงค์ (2562) กล่าวโดยสรุปว่าแหล่งเรียนรู้สามารถจำแนกเป็น 2 ประเภท

1. แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ห้องเรียน และอุทยานการศึกษา

2. แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ที่อยู่รอบโรงเรียนภายในชุมชน และห่างไกลออกไป อาจเป็นต่างจังหวัดที่ให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าได้ทุกสาขาวิชา ทั้งที่เป็นบุคคล ธรรมชาติและแหล่งเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ดังนี้

2.1 แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล คือ ผู้ที่สามารถเล่า อธิบาย บรรยาย หรือสาธิต การทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างชำนาญ

2.2 แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ คือ แหล่งเรียนรู้ที่เกิดเป็น และมีขึ้นเองตามธรรมชาติเช่น น้ำตก ทะเล ภูเขา หาดทราย แหล่งน้ำ พื้นที่ป่า ฯลฯ

ปรีชา บุญอินทร์ (2562) ได้สรุปประเภทของแหล่งเรียนรู้ไว้ 2 ประเภท คือ

1. แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่างๆ ห้องเรียน และอุทยาน การศึกษา เป็นต้น

2. แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ที่อยู่รอบโรงเรียนภายในชุมชน และห่างไกลออกไป อาจเป็นต่างจังหวัดที่ให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าได้ทุกสาขาวิชาทั้งที่เป็นบุคคล ธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นต้น

2.1 แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล คือ ผู้ที่สามารถเล่า อธิบาย บรรยาย หรือสาธิต การทำสิ่งต่างๆ ได้อย่างชำนาญ

2.2 แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ คือ แหล่งเรียนรู้ที่เกิดและมีขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น น้ำตก ทะเล ภูเขา หาดทราย แหล่งน้ำ พื้นที่ป่า เป็นต้น

2.3 แหล่งเรียนรู้ที่จัดสร้างขึ้น ได้แก่ สถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อเป็นศูนย์ความรู้ ต่างๆ ให้สืบทอดแก่ลูกหลานในท้องถิ่น เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ห้องฟ้าจำลอง สถานประกอบการต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นต้น

จากแนวคิดเกี่ยวกับประเภทของแหล่งเรียนรู้ที่กล่าวถึงข้างต้นสรุปได้ว่า ประเภทของแหล่งเรียนรู้สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ

1. แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนหมายถึง แหล่งเรียนรู้ทั้งหมดที่อยู่ภายในโรงเรียน เช่น ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ สวนพฤกษศาสตร์ สวนหย่อม สหกรณ์โรงเรียน โรงอาหาร สนาม เป็นต้น

2. แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน หมายถึง แหล่งเรียนรู้ทั้งหมดที่อยู่ภายนอกโรงเรียน เช่น แหล่งเรียนรู้ชุมชน พิพิธภัณฑ์ โรงภาพยนตร์ ตลาด สถานประกอบการต่าง ๆ องค์กรของรัฐ และเอกชน เป็นต้น

ประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้

สมศักดิ์ ทองสมุทร (2558) ได้สรุปว่า ประโยชน์ที่ได้รับจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน หมายถึง ประสบการณ์ที่ผู้เรียน ครู และสถานศึกษาได้รับจากการใช้แหล่งเรียนรู้ในการฝึกประสบการณ์เรียนรู้ โดยให้นักเรียนซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่ผู้เรียนอย่างหลากหลายช่วยให้ผู้เรียน

สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ได้โดยง่าย ซึ่งเป็นการกระตุ้น และเร้าความสนใจแก่ผู้เรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ช่วยให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อสาระการเรียนรู้ที่เรียนตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนมีโลกทัศน์ที่กว้างขวางและสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

พิมพ์พิมล คงจินดา (2560) ประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้ มีดังนี้

1. เป็นแหล่งเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. เป็นแหล่งจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถปฏิบัติได้จริงเพื่อเพิ่มทักษะต่าง ๆ ที่ผู้เรียน
3. เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสาร และรวบรวมสื่อต่าง ๆ สำหรับใช้ในการค้นคว้าและวิจัย
4. เป็นแหล่งการศึกษาและแหล่งเรียนรู้สำหรับประชาชนตลอดชีวิต ทุกเพศทุกวัย
5. เป็นแหล่งสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของทุกภาคส่วน เช่น โรงเรียนกับชุมชน ภาครัฐกับ

ภาคเอกชน เป็นต้น

6. เป็นแหล่งปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติที่ดีรวมทั้งคุณธรรมจริยธรรมให้กับประชาชน
7. เกิดนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่โดยการใช้แหล่งเรียนรู้ไปปรับใช้

สนใจศึกษาให้เหมาะสม

สายชล วัฒนเกษกรณ์ (2560) สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาโดยใช้แหล่งเรียนรู้ประกอบการจัดการศึกษา มีผลทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์แปลกใหม่ การที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงทำให้สามารถเข้าใจ และจดจำเนื้อหาการเรียนได้ดีเป็นการเพิ่มพูนทักษะการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายทำให้นักเรียนเข้าใจในการเรียนเนื้อหานั้น ๆ มากยิ่งขึ้นส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

กมลวรรณ คุณาสวัสดิ์ (2561) สรุปได้ว่า ประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนให้ดีขึ้นและยังส่งเสริมสภาพการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าของการเรียนมากยิ่งขึ้น และได้เรียนรู้จากของจริงการได้จับต้องที่เป็นรูปธรรมในสถานการณ์จริงทำให้เกิดนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่โดยใช้สื่อธรรมชาติโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้ได้ทั้งความรู้ประสบการณ์ ความสนุกสนานมีชีวิตชีวาทั้งผู้เรียนและผู้สอน

ปัทมา จันปัญญา (2561) สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนมีประโยชน์ ดังนี้

1. ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากสถานการณ์จริงผ่านประสบการณ์ของตนเองเกิดเป็นความรู้อย่างยั่งยืน
2. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาเป็นการฝึกทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและทำให้เห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน
3. ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกับเพื่อน และมีการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกัน และกันเป็นการฝึกการปรับตัวเข้าสู่สังคม

4. ทุก ๆ ฝ่ายในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการคิดสรรแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนทำให้เกิดเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

5. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียน

วัฒน์ ลาพิงค์ (2562) สรุปประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้ได้ว่าแหล่งเรียนรู้มีประโยชน์ต่อการนำมาใช้ในการเรียนการสอน สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้นเพราะได้เรียนรู้จากสภาพความเป็นจริงได้ลงมือทำหรือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายได้รับประสบการณ์ตรงฝึกทักษะในการคิดวิเคราะห์คิดสังเคราะห์ และการไปศึกษายังแหล่งเรียนรู้สามารถปลูกฝังเจตคติให้ เป็นไปตามที่พึงประสงค์ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนต่อสังคมรัก และผูกพันกับท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม

จากแนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้ที่กล่าวถึงข้างต้นสรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ มีประโยชน์ต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นผู้เรียน สามารถเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ได้ด้วยตนเองช่วยให้ผู้เรียน มีโลกทัศน์ที่กว้างขวาง และสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ดำเนินงานโดยใช้ข้อมูลแนวคิดและข้อค้นพบจาก ผลการวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) งานวิจัยในประเทศ

รัสรินทร์ ภัทรพรไพศาล (2557) ได้ทำวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของ สถานศึกษาระดับปฐมวัยเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า 1) แหล่ง เรียนรู้ของสถานศึกษาระดับปฐมวัย พื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ส่วนใหญ่ได้นำหลักการ วงจรคุณภาพ PDCA มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ 2) การบริหารแหล่งเรียนรู้ของ สถานศึกษาระดับปฐมวัยพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่า ระดับการปฏิบัติตามวงจร คุณภาพ PDCA โดยภาพรวม มีระดับการปฏิบัติการอยู่ในระดับปฏิบัติมากโดยด้านที่มีการปฏิบัติงาน ที่ดีที่สุด คือ ด้านการวางแผน รองลงมา ได้แก่ ด้านการพัฒนา ด้านการทบทวน และด้านปฏิบัติงาน ตามลำดับโดยทุกด้านมีระดับการปฏิบัติการอยู่ในระดับมากเหมือนกัน 3) ระดับการปฏิบัติงาน ด้านการวางแผนงาน (P) มีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปฏิบัติมากโดยประเด็นที่มีการปฏิบัติงาน มากที่สุด คือ การกำหนดแผนงานงบประมาณตลอดปีการศึกษา และประเด็นที่มีการปฏิบัติงานน้อย ที่สุด คือ ประเด็นจัดทำคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างถูกต้องชัดเจน 4) ระดับการปฏิบัติงาน ด้านการปฏิบัติงาน (D) มีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปฏิบัติมาก โดยประเด็นที่มีการปฏิบัติงาน มากที่สุด คือ การประชุมบุคลากรให้เข้าใจวัตถุประสงค์ และเป้าหมายในทิศทางเดียวกัน และประเด็น ที่มีการปฏิบัติงานน้อยที่สุด คือ ประเด็นจัดทำ Flow Chart เพื่อแสดงขั้นตอนการบริหารจัดการ

การแหล่งเรียนรู้ 5) ระดับการปฏิบัติงานด้านการทบทวน (C) มีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปฏิบัติมาก โดยประเด็นที่มีการปฏิบัติงานมากที่สุด คือ ทบทวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านกิจกรรม ในแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายให้สอดคล้องกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย และประเด็นที่มีการปฏิบัติงานน้อยที่สุด คือ ประเด็นทบทวนคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้ให้มีความถูกต้องชัดเจน 6) ระดับการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนา (A) มีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปฏิบัติมาก โดยประเด็นที่มีการปฏิบัติงานมากที่สุด 2 ประเด็น คือ สร้างบรรยากาศภายในโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย และสร้างแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ประเด็นที่มีการปฏิบัติงานน้อยที่สุด คือ ประเด็นระบบสารสนเทศที่ทันสมัย เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย 7) แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาระดับปฐมวัย พื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามวงจรคุณภาพ PDCA อันดับแรกจำแนกรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผน คือ พัฒนาคู่มือการใช้ แหล่งเรียนรู้ให้มีความถูกต้องชัดเจน และสามารถนำคู่มือไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ ด้านการปฏิบัติงาน คือ จัดทำ Flow Chart แสดงขั้นตอนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อเป็น การประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจในวิธีการปฏิบัติงานแก่ผู้ปกครอง หรือผู้มารับบริการด้านการทบทวน คือ ทบทวนประสิทธิภาพของคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้ให้มีความถูกต้องชัดเจนหากพบจุดบกพร่องควรมีการปรับปรุงและพัฒนาใหม่ และด้านการพัฒนา คือ พัฒนาระบบสารสนเทศให้ทันสมัยต่อการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

น้ำทิพย์ ม่วงปลอด (2557) ที่ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านหัวถนน ปีการศึกษา 2557 พบว่า 1) ผลการประเมินด้านสภาพแวดล้อม (Context) ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านหัวถนน ปีการศึกษา 2557 ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครู โดยประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านความต้องการจำเป็นในการดำเนินโครงการ ด้านความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ ด้านความสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และด้านความเป็นไปได้ของโครงการภาพรวมทั้ง 2 กลุ่มที่ประเมิน อยู่ในระดับมากที่สุดผ่านเกณฑ์ภาพรวม และทุกประเด็นตัวชี้วัด 2) ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านหัวถนน ปีการศึกษา 2557 ตามความคิดเห็นของครู โดยประเมิน 5 ด้าน คือ ความพร้อมของบุคลากร ด้านความเพียงพอของงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ ด้านการบริหารจัดการ และด้านหน่วยงานที่สนับสนุนโครงการ โดยภาพรวม พบว่า ปีการศึกษา 2557 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดผ่านเกณฑ์ภาพรวม และทุกประเด็นตัวชี้วัด 3) ผลการประเมิน ด้านกระบวนการ (Process) ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่รู้ ใฝ่เรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านหัวถนน ปีการศึกษา 2557 ตามความคิดเห็นของนักเรียน ครู และผู้ปกครองโดยประเมิน 4 ด้าน คือ

ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมด้านการติดตามประเมินผล และด้านการนำไปปรับปรุงพัฒนาโดยภาพรวมทั้ง 3 กลุ่มที่ประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดผ่านเกณฑ์ภาพรวม และทุกประเด็นตัวชี้วัด 4) ผลการประเมินด้านผลผลิต (คุณภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้) ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านหัวถนน ปีการศึกษา 2557 ตามความคิดเห็นของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง โดยภาพรวมทั้ง 3 กลุ่มที่ประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์ภาพรวม และทุกประเด็นตัวชี้วัด

พยุง ใบแย้ม (2558) ได้ทำวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา พบว่า 1) องค์ประกอบของความเป็นแหล่งเรียนรู้มีความเกี่ยวข้องประสานสัมพันธ์กันจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาข้อมูลภาคสนาม พบว่า มี 6 องค์ประกอบคือ AISPSS การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม (A=administrator) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ (I=instructional) คุณภาพผู้เรียนจากการใช้แหล่งเรียนรู้ (S=student) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง (P=parental) การนิเทศการศึกษาจากการใช้แหล่งเรียนรู้ (S=supervisors) และการให้บริการแหล่งเรียนรู้ (S=service) 2) รูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ศึกษาจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญและการวิพากษ์สนทนากลุ่ม ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน PAISLDA ดังนี้ ขั้นที่ 1 การวางแผน (P=planning) ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ (A=analysis) ขั้นที่ 3 การจัดการเรียนรู้ (I=instructional) ขั้นที่ 4 การให้บริการ(S=service) ขั้นที่ 5 การเชื่อมโยงความรู้สู่สากล (L=linked to global) ขั้นที่ 6 พัฒนาแหล่งเรียนรู้ (D=development) ขั้นที่ 7 ประเมินผลและเผยแพร่ (A=asses and spreads) และเงื่อนไขสำคัญ (C=conditions) ในการใช้รูปแบบประกอบด้วยบุคคลหน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ประสิทธิภาพของการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาทำการประเมิน 3 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 การออกแบบและพัฒนาประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญมีประสิทธิภาพที่ระดับมากที่สุด ขั้นตอนที่ 2 โดยการสนทนากลุ่มประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีประสิทธิภาพที่ระดับมากที่สุด ขั้นตอนที่ 3 การทดลอง (try out) ประเมินโดยบุคลากรในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสิทธิภาพที่ระดับมากที่สุด

ชนมมงคล นอนา (2559) ได้ประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านแม่อมกิสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่า 1) ด้านสภาวะแวดล้อม ผลการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านแม่อมกิสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ด้านปัจจัยนำเข้า ผลการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านแม่อมกิสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ด้านกระบวนการ ผลการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านแม่อมกิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ด้านกระบวนการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 4) ด้านผลผลิต ผลการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านแม่อมกิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 ด้านผลผลิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 5) ผลการเปรียบเทียบผลการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านแม่อมกิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ก่อนและหลังดำเนินโครงการปรากฏว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน 6) ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านแม่อมกิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 พบว่าโดยภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก

เนาวลักษณ์ มุ่งดำเนินกิจ (2559) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนท่าข้ามพิทยาคม จังหวัดชลบุรี พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัย ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ และด้านกระบวนการ โดยจำแนกออกเป็นรายด้าน ดังนี้ 1) ด้านบริบท พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากไปน้อย 3 อันดับ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับความต้องการของครูกับเรียน กรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปเหมาะสมสำหรับจัดทำแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และวัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการจัดการศึกษาตามลำดับ 2) ด้านปัจจัยโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากไปน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้รับผิดชอบโครงการ และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความพร้อมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และการปฏิบัติกิจกรรมของโครงการ บุคลากรผู้รับผิดชอบ และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจ และพร้อมให้ความร่วมมือดำเนินโครงการ และความเหมาะสมเพียงพอของงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจัดสรร ความเพียงพอของวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนโครงการตามลำดับ 3) ด้านกระบวนการโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากไปน้อย 3 อันดับ ได้แก่ มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานชัดเจน ผู้บริหารให้การสนับสนุน และให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้รับผิดชอบโครงการ สม่่าเสมอ และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการประเมินผลปรับปรุงพัฒนาโครงการตามลำดับ

4) ด้านผลผลิต พบว่าโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากไปน้อย 3 อันดับได้แก่ สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ของโรงเรียนมีบรรยากาศร่มรื่นสะอาดสวยงาม ส่งเสริม และเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ความพึงพอใจในผลสำเร็จของโครงการ และมีแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอสำหรับการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามลำดับ 5) ด้านผลกระทบพบว่าโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากไปน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ชุมชนได้รับการยกย่องเป็นหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนเป็นอย่างดี และครูมีความสุขกับการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียน และชุมชนมีความร่วมมือร่วมใจ และมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน

ธงไทย บุตรทิ (2561) ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนห้วยปลาไหล ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนห้วยปลาไหล ตำบลคันไช้ อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดพิษณุโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 ผลการประเมิน พบว่า 1) การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนห้วยปลาไหลผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนห้วยปลาไหล ด้านสภาวะแวดล้อม (Context evaluation) ผลการประเมิน พบว่ามีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด 3) การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนห้วยปลาไหล ด้านปัจจัยนำเข้า (Input evaluation) ผลการประเมิน พบว่ามีความเพียงพอ เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 4) การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนห้วยปลาไหล ด้านกระบวนการ (Process evaluation) ผลการประเมิน พบว่า มีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด 5) การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่บูรณาการ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนห้วยปลาไหล ผลผลิต (Product evaluation) ผลการประเมินพบว่า มีประสิทธิผล อยู่ในระดับมากที่สุด

มหาหิงค์ สาคร (2560) ได้ทำวิจัย เรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 4 พบว่าปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ภาพรวมมีการดำเนินงานในระดับปานกลาง และแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ได้แก่ 1) ต้องจัดทำข้อมูลสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ให้เป็นระบบ 2) ต้องบูรณาการการใช้แหล่งเรียนรู้ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 3) ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ

ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ 4) ต้องนำผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ไปปรับปรุง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

อับดุลอาซีร์ ยาหมาย (2561) ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านต้นหยงละไน้ ปีการศึกษา 2561 พบว่า 1) ผลการประเมินด้านสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านต้นหยงละไน้ ปีการศึกษา 2561 ตามความคิดเห็นของครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านความต้องการ การจำเป็นในการดำเนินโครงการด้านความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ ด้านความสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และด้านความเป็นไปได้ของโครงการก่อนดำเนินโครงการโดยภาพรวมทั้ง 2 กลุ่มที่ประเมิน ผ่านเกณฑ์ภาพรวม และทุกประเด็นตัวชี้วัดมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มที่ประเมินพบว่ากลุ่มครูมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และกลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านต้นหยงละไน้ ปีการศึกษา 2561 ตามความคิดเห็นของครูโดยประเมิน 4 ด้าน คือด้านความพร้อมของบุคลากร ด้านความเพียงพอของงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และอาคารสถานที่ และด้านการบริหารจัดการ โดยภาพรวมพบว่าผ่านเกณฑ์ภาพรวม และทุกประเด็นตัวชี้วัด มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 3) ผลการประเมินด้านกระบวนการ(Process Evaluation) ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านต้นหยงละไน้ ปีการศึกษา 2561 ตามความคิดเห็นของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง โดยประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน การดำเนินงานดำเนินการจัดกิจกรรมด้านการติดตามและประเมินผล และด้านการนำผลไปปรับปรุงพัฒนา โดยภาพรวมทั้ง 3 กลุ่มที่ประเมิน พบว่า ผ่านเกณฑ์ภาพรวม และทุกประเด็นตัวชี้วัดมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มที่ประเมินพบว่ากลุ่มนักเรียนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดกลุ่มครูมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และกลุ่มผู้ปกครองมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 4) ผลการประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านต้นหยงละไน้ ปีการศึกษา 2561 หลังเสร็จสิ้นโครงการ โดยภาพรวมผ่านเกณฑ์ภาพรวม และทุกประเด็นตัวชี้วัดมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้ 4.1) ด้านคุณภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยการสอบถามนักเรียน ครู และผู้ปกครองทั้ง 3 กลุ่มที่ประเมินผ่านเกณฑ์ภาพรวม และทุกประเด็นตัวชี้วัดมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มที่ประเมินพบว่ากลุ่มนักเรียนมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดกลุ่มครูมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด และกลุ่มผู้ปกครองมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 4.2) ด้านพฤติกรรมการสอนของครูโดย

ส่งเสริมให้นักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียน และในท้องถิ่น โดยการสอบถามนักเรียน และครูทั้ง 2 กลุ่มผู้ประเมินผ่านเกณฑ์ภาพรวม และทุกประเด็นตัวชี้วัดมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มที่ประเมิน พบว่า กลุ่มนักเรียน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด และกลุ่มครูมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 4.3) ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านต้นหยงละไน้ ปีการศึกษา 2561 โดยการสอบถามนักเรียน ครู และผู้ปกครองโดยภาพรวม พบว่า ทั้ง 3 กลุ่มที่ประเมินผ่านเกณฑ์ภาพรวม และทุกประเด็นตัวชี้วัดมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มที่ประเมิน พบว่า กลุ่มนักเรียนมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดกลุ่มครู มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และกลุ่มผู้ปกครองมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 4.4) ด้านความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อการดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านต้นหยงละไน้ ปีการศึกษา 2561 โดยการสอบถามนักเรียน ครู ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 4 กลุ่มที่ประเมินผ่านเกณฑ์ภาพรวม และทุกประเด็นตัวชี้วัดประเมิน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มที่ประเมิน พบว่า กลุ่มนักเรียนมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด กลุ่มครูมีระดับความพึงพอใจมากที่สุดกลุ่มผู้ปกครองมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด และกลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีระดับความพึงพอใจมากที่สุดสรุปภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ผลการประเมินสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกรายการ

2) งานวิจัยต่างประเทศ

Hakan (2011) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้การประเมินรูปแบบแบบชิปปี้ในการพัฒนาความ เชื่อมั่นและความเที่ยงตรง ของการประเมินหลักสูตรภาษาอังกฤษของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ยิลดิส ตูร์กี โดย แบ่งเป็น 4 องค์ประกอบตามรูปแบบของแบบชิปปี้คือ บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือนักเรียนโดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม(Cluster Sampling) จำนวน 415 คน เครื่องมือ ในงานวิจัยคือแบบสอบถามแบบลิเกิร์ต (Likert Scale) มีทั้งหมด 65 ข้อ ครอบคลุมการประเมินทั้ง 4 องค์ประกอบ สถิติที่ใช้แบบบรรยาย คือ ค่าเฉลี่ย การแจกแจงความถี่ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าในการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของหัวข้อ คำถามของการประเมินใช้ Kaiser-MeyerOlkin (KMO) ในการทดสอบก่อนนำไปใช้งานพบว่า มีค่า 0.94 ข้อคำถาม 65 ข้อ สามารถใช้งานได้ 46 ข้อ โดย แบ่งเป็น ด้านบริบท 10 ข้อ ด้านปัจจัยนำเข้า 6 ข้อ ด้านกระบวนการ 8 ข้อ และด้านผลผลิต 22 ข้อ ส่วนค่า ความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.81 -0.94 ซึ่งในการวิจัยทางด้านสังคมวิทยามักรับอยู่ที่ 0.70 ซึ่งถือว่าความเชื่อมั่น มี ค่าสูง

Khalilshoar (2011) ได้ทำการศึกษา เรื่องการประเมินผลการให้คำปรึกษาด้านการเรียน ให้กับ นักศึกษาในมหาวิทยาลัยเตหะรานห์ โดยใช้รูปแบบของ CIPP กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ

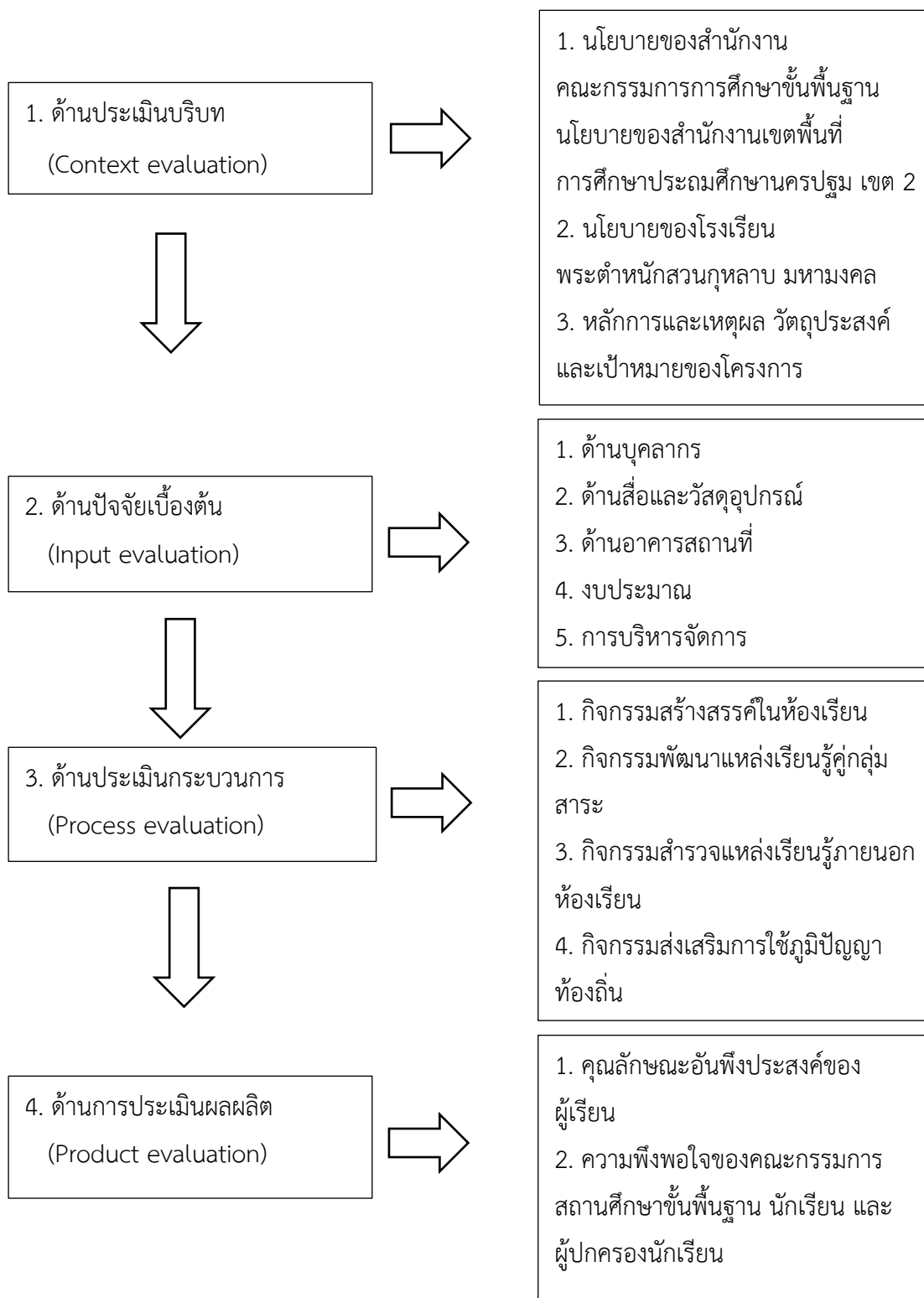
1) นักศึกษาชายและหญิง จำนวน 20 คน โดยวิธีการสุ่ม 2) ที่ปรึกษาจำนวน 5 คนที่เป็นที่ยอมรับ
 3) สัมภาษณ์ที่ปรึกษาที่เกี่ยวข้องกับโครงการนี้ ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มาจากครอบครัว
 ของทหารผ่านศึก ครูที่ปรึกษาควรมีการ ให้ กำลังใจกับนักศึกษากลุ่มนี้ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ พบได้น้อย
 มากและขาดการแจ้งเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนนโยบายของโครงการนี้ นักศึกษาไม่ได้
 เห็นความสำคัญของโครงการนี้ และโครงการนี้ไม่ได้มีการดำเนินการ อย่างต่อเนื่อง จึงทำให้
 ประสิทธิภาพของโครงการไม่ดีเท่าที่ควร อุปสรรคของโครงการนี้ คือ ช่วงเวลาและความ เข้าใจของครู
 ที่ปรึกษา 4) นักศึกษาจำนวน 5 - 9 คนโดยที่ปรึกษาโครงการเป็นผู้เลือก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 ครั้งนี้ คือ แบบ สัมภาษณ์ และแบบสอบถาม

Uline (2008, pp. 55 – 57) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของอาคารสถานที่ใน
 โรงเรียน และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่มีอิทธิพลต่อบรรยากาศโรงเรียน โดยมุ่งไปที่ความคิดเห็นของ
 ครูต่อความ คิดเห็นทางกายภาพ เช่น อายุของอาคารสถานที่หรือการวัดปริมาณของแสงและเสียง
 Uline สำรวจความ คิดเห็นของครูเกี่ยวกับคุณภาพของโรงเรียน การสนับสนุนด้านทรัพยากร
 บรรยากาศโรงเรียน ผลสัมฤทธิ์ ของนักเรียนและสถานภาพทางสังคม ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ บรรยากาศ
 Uline ได้ศึกษาบรรยากาศโรงเรียนใน 4 ปัจจัย คือเกณฑ์ด้านวิชาการการมีส่วนร่วมของชุมชน ความ
 เป็นมืออาชีพของครู และการมีภาวะผู้นำของ ผู้บริหาร

Robinson, Michal., (2002) ได้ทำวิจัยเรื่องความเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาและ
 การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืนที่มลรัฐนิวฟอर्डแลนด์ประเทศแคนาดาโดยใช้ประชาชนผู้ปกครองผู้เรียน
 ผู้นำในชุมชน ผู้นำองค์กรส่วนท้องถิ่นเป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ในการจัดการศึกษาควรเปิดโอกาสให้
 ท้องถิ่น ประชาชนท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้มีความรู้ในท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชนใกล้สถานศึกษาเข้ามามี
 ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยระดมความคิดและร่วมกันวางแผนในการจัดการศึกษาเพื่อที่จะได้
 แก้ไขปัญหาของชุมชนได้อย่างเหมาะสมถูกต้องและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในแต่ละชุมชน
 จากการศึกษาเอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าการประเมินโครงการเป็น
 กระบวนการในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการซึ่งมีความสำคัญมากจะ
 ช่วยในการพิจารณาให้ทราบถึงจุดเด่น หรือจุดด้อยของโครงการนั้น ๆ ซึ่งการประเมินโครงการมี
 หลากหลายรูปแบบที่น่าสนใจ คือ การประเมินแบบ CIPP Model ตามแนวคิดของสตีฟเฟิลปิมที่
 สามารถนำมาประยุกต์ใช้ใน

ประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ มหามงคล เนื่องจาก
 แหล่งเรียนรู้นั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยผู้เรียนจะได้เรียนรู้จากสถานที่จริงลงมือ
 ปฏิบัติจริงจากแหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ ทำให้สามารถฝึกทักษะ หรือพัฒนาการต่าง ๆ ของผู้เรียน
 ได้ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โรงเรียนพระตำหนัก
 สวนกุหลาบ มหามงคล

2.6 กรอบแนวคิดการในการวิจัย

รูปภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ
มหามงคล โดยประยุกต์ใช้ CIPP model